

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.005.10.2016
P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/099 – Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Barbara Madejska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/18/2016 z 8 kwietnia 2016 r.; 2. Krzysztof Kempa, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/19/2016 z 12 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Wadowicach (<i>Szkoła</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Joanna Zając, Dyrektor Szkoły. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Szkoła w okresie objętym kontrolą zapewniła bezpieczne i higieniczne warunki nauczania, przy czym nie wszystkim uczniom zorganizowano nauczanie z zachowaniem zasad higieny umysłowej.

Uczniom zapewniono w pełni bezpieczne warunki pobytu w Szkole. Teren i budynki spełniały obowiązujące wymogi bezpieczeństwa. Zadbano o odpowiedni stan sanitarny pomieszczeń. Uczniowie korzystali z prawidłowo dopasowanych do ich wzrostu ergonomicznych mebli posiadających niezbędne atesty. W Szkole zorganizowano na potrzeby uczniów między innymi bibliotekę, dwie świetlice, stołówkę, zespół sportowy i rekreacyjny oraz kąpielisko rekreacyjne.

Na szczególnie pozytywną ocenę zasługuje umożliwienie uczniom rozwijania zainteresowań aż w 32 kołach zainteresowań.

Kontrola NIK wykazała jednakże, że nie wszystkim uczniom zorganizowano naukę w sposób zgodny z zasadami higieny procesu nauczania, bowiem w planach lekcji: 13,3% oddziałów zajęcia nie rozpoczynały się o stałej porze, a różnica rozpoczęcia zajęć pomiędzy kolejnymi dniami nauki wynosiła powyżej jednej godziny lekcyjnej, w 26,6% oddziałów wystąpiło nierównomierne obciążenie lekcjami; w jednej klasie wystąpiła kumulacja zajęć statycznych wymagających długotrwałej koncentracji, a we wszystkich klasach IV-VI zajęcia te planowano również po piątej lekcji.

Podkreślić należy, że przeprowadzona przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wadowicach (*PPIS*) wykazała, że na zważonych ogółem 360 tornistrów/plecaków szkolnych, w 166 przypadkach (46,1%) ich ciężar przekraczał 10%, a w 33 - 15 % masy ciała uczniów.

¹ Kontrolą objęto rok szkolny 2015/2016 do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 3 czerwca 2016 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

Kontrola wykazała także, że Szkoła nie zapewniła dostępu do bezpiecznego Internetu, pomimo podejmowanych działań w tym zakresie, bowiem istniała możliwość połączenia ze stronami niepożądanymi.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena organizacji pracy uczniów

Opis stanu
faktycznego

W Szkole, według stanu na 30 września 2016 r. uczyło się 431 uczniów, w tym 381 w oddziałach I-VI oraz 50 w oddziałach przedszkolnych. Szkoła prowadziła nauczanie w 15 oddziałach³. Liczba dzieci w poszczególnych klasach wynosiła od 20 do 25 uczniów w oddziałach pierwszym i drugim oraz od 27 do 30 w pozostałych oddziałach. W Szkole uczyło się 120 uczniów spoza obwodu, w tym 15 w oddziałach przedszkolnych oraz 15 w oddziałach I-VI.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *rodzice chętnie wybierali Szkołę, ze względu na dobrą lokalizację oraz bezpieczeństwo*⁴.

(dowód: akta kontroli str. 23-34; 135-139; 140-142)

W okresie objętym kontrolą nauczanie odbywało się w systemie dwuzmianowym. Zajęcia dydaktyczne prowadzone były w godzinach od 7¹⁰ do 17⁰⁵, przy czym zajęcia lekcyjne rozpoczynające się o godzinie 7¹⁰ trwały do godziny 11³⁰, natomiast oddziały, w których prowadzone były zajęcia do 16¹⁵ rozpoczynały naukę o godzinie 10⁴⁵ lub 11⁴⁵. O godzinie 7¹⁰ rozpoczynały się wyłącznie zajęcia z wychowania fizycznego.

Przerwy pomiędzy zajęciami wynosiły od 5 do 15 minut, przy czym przerwy pięciominutowe występowały po pierwszej godzinie lekcyjnej oraz od 16¹⁵ do 16²⁰. Przerwy 15-minutowe występowały po piątej i szóstej godzinie lekcyjnej (od 11³⁰ do 11⁴⁵ oraz od 12³⁰ do 12⁴⁵).

Zajęcia wychowania fizycznego odbywały się na pierwszej lekcji (11 razy – różne klasy), na ostatnich godzinach (16 razy – różne klasy), lub w trakcie dnia (11 razy – różne klasy), a przerwy występujące po tych zajęciach wynosiły od 10 do 15 minut. Poza klasą IIb (jeden raz w środę) zajęcia wychowania fizycznego nie były planowane przed 5-minutową przerwą.

Dyrektor wyjaśniła, że *klasy drugie realizują naukę pływania, w ramach programu finansowanego przez Urząd Miejski w Wadowicach, w pobliskiej pływalni „Delfin”, a zajęcia na basenie ww. klasy trwają od 7.15 i trwają 45 minut; na suszenie przeznaczonych jest około 20 minut, a po dojściu do Szkoły dzieci udają się na śniadanie, po czym kontynuują z wychowawcą edukację wczesnoszkolną*.

(dowód: akta kontroli str. 26-31)

Szkoła umożliwiła uczniom uczestnictwo w 32 kołach zainteresowań, w tym między innymi w kole: kulinarno-plastycznym, szachowym, gitarowym, ortograficznym, mitologicznym, informatycznym i krajoznawczo-turystycznym. W kołach zainteresowań uczestniczyło w roku objętym kontrolą 485 uczniów.

Szkoła realizowała również wiele programów i projektów, w tym m.in.: „Cała Polska czyta dzieciom”; „Poczytaj mi przyjacielu”; „Program wczesnej profilaktyki „Cukierki”; „Dzień bezpiecznego Internetu”; „Ratujmy i uczmy ratować”; „Szkoła bez przemocy”.

(dowód: akta kontroli str. 93-103; 135-139)

Kontrola organizacji pracy uczniów pod kątem tworzenia rozkładów zajęć zgodnie z zasadami organizacji pracy umysłowej ucznia przeprowadzona do wszystkich 15 oddziałów wykazała, że w:

³ W oddziałach: I – 86 uczniów (cztery klasy); II: 73 uczniów (trzy klasy); III: 54 (55 – wg stanu na 30 maja 2016 r.) uczniów (dwie klasy); IV: 54 uczniów (dwie klasy); V: 59 uczniów (dwie klasy) oraz VI: 55 uczniów (dwie klasy).

⁴ Nie prowadzone jest nauczanie na poziomie gimnazjalnym.

⁵ Jedna klasa odbywała naukę od godz. 9⁵⁰ do 17⁰⁵.

- 13 klasach zajęcia rozpoczynały się o jednakowej porze (różnica pomiędzy dniami nie była większa niż jedna godzina);
- 11 klasach uczniowie byli równomiernie obciążeni zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia;
- pięciu klasach (z sześciu na poziomie IV-VI) nie zaplanowano zajęć statycznych wymagających długotrwałej koncentracji po piątej lekcji.

(dowód: akta kontroli str. 23-28)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niezapewnieniu przez Szkołę wszystkim uczniom higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych, uwzględniającego potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, bowiem w planach zajęć:

- dwóch klas⁶ (13,3%) różnica w czasie rozpoczynania zajęć wynosiła ponad jedną godzinę;
- czterech klas⁷ (26,6%) nierównomiernie obciążono uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia;
- wszystkich klas IV-VI⁸ zaplanowano zajęcia nauczania przedmiotów statycznych wymagających długotrwałej koncentracji (matematyka lub przyroda) po piątej lekcji.

(dowód: akta kontroli str. 23-28)

Stanowiło to naruszenie § 10 ust. 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół⁹ oraz § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁰.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że „organizacja planu nauki z podziałem na grupy, w zbyt małej ilości sal lekcyjnych, w systemie dwuzmianowym czasem pozostaje w konflikcie z przepisami prawa. Te różnice zazwyczaj spowodowane są zajęciami wych. fizycznego (2x 2 h), które planuje się o tej porze, kiedy sala gimnastyczna jest wolna. Unika się w ten sposób łączenia lekcji wychowania fizycznego przez 2 grupy jednocześnie/zwiększenie bezpieczeństwa dzieci na lekcji wych. fiz. /”. Wyjaśniła również, iż: „W naszej szkole klasy 2-6 liczą 25 lub więcej uczniów. Zatem na przedmiotach: wychowanie fizyczne, informatyka, jęz. angielski, technika w kl. Vab odbywa się podział na grupy. Rozpiętość nauki dla każdej z grup jest różna w danym dniu. Ponadto zablokowane lekcje wychowania fizycznego 2 x 2h powodują te różnice w ilości godzin w danym dniu. Szkoła dba o równomierne rozłożenie przedmiotów w ciągu tygodnia np. jęz. angielski, przyroda co drugi dzień, jęz. polski, matematyka codziennie itp.” Jak wyjaśniła Dyrektor Szkoły, przyczyna kumulacji ww. zajęć wynikała z „potrzeb programowych szkoły i wystąpiła tylko raz w tym półroczu. Nie jest to powszechne i bardzo rzadko zdarza się taka sytuacja. Wynika ona z braku specjalisty w tym dniu o wcześniejszej porze”. Dyrektor Szkoły wskazała również, że: „Kształcenie w naszej szkole odbywa się w systemie dwuzmianowym. Czasem zdarza się, że przedmiot np. przyroda występuje na końcowych lekcjach-nieemożliwe jest zaplanowanie jednego nauczyciela przyrody we wszystkich klasach na lekcjach początkowych. Ponadto plan lekcji zmienia się w po I semestrze. Takie ułożenie przyrody w planie ucznia występuje sporadycznie. W przyszłości postaramy się wyeliminować tego rodzaju trudności”.

(dowód: akta kontroli str. 135-139)

⁶ VIa i VIb.

⁷ IVa; IVb; Va; VIb.

⁸ IVa; IVb; Va; Vb; VIa; VIb.

⁹Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.

¹⁰Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

W Szkole nie wszystkim uczniom zorganizowano naukę w sposób zgodny z zasadami higieny procesu nauczania, bowiem w planach lekcji 26,6% klas zaplanowano zajęcia nierównomiernie obciążając uczniów lekcjami, a 13,3% klas różnica w czasie rozpoczynania zajęć wynosiła ponad jedną godzinę. Dla wszystkich klas IV-VI zaplanowano zajęcia nauczanie przedmiotów statycznych wymagających długotrwałej koncentracji po piątej lekcji.

2. Ocena zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

Opis stanu faktycznego

2.1. Dostęp uczniów do biblioteki, świetlicy oraz zespołu urządzeń rekreacyjno-sportowych

Zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 2,3 i 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹¹ uczniom zapewniono możliwość korzystania z biblioteki, świetlicy oraz zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych.

W Szkole funkcjonowały dwie świetlice, z których korzystało około 100 uczniów. Świetlice czynne były od 7⁰⁰ do 17⁰⁰ (duża świetlica) oraz od 10³⁰/11³⁰ do 13³⁰/14³⁰ (mała świetlica).

Biblioteka z czytelnią była czynna w poniedziałki od 9²⁵ do 15²⁵; we wtorki i czwartki od 8⁰⁰ do 14⁰⁰; w środy od 9³⁵ do 15³⁵ i piątki od 9⁰⁰ do 15⁰⁰.

Na terenie Szkoły utworzono boisko trawiaste do piłki nożnej oraz boisko asfaltowe do koszykówki. Powierzchnia boisk była równa, a bramki i kosze umocowane na stałe. Szkoła posiadała również salę gimnastyczną z boiskami do siatkówki, koszykówki oraz piłki ręcznej. W Szkole funkcjonowały także kąpiki rekreacyjne w klasach I-III. Przy wejściu do szkoły wytyczono białą farbą na asfalcie „trasy ruchu drogowego”.

W miejscach wyznaczonych do uprawiania ćwiczeń fizycznych, gier i zabaw umieszczono tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego. Na potrzeby użytkowania boisk opracowano regulamin, zamieszczony przy wejściach na boisko piłki nożnej, siatkówki i koszykówki. W regulaminie korzystania z sali gimnastycznej umieszczono zapis informujący, że wejście na teren sali możliwe jest jedynie pod nadzorem nauczyciela, instruktora lub prowadzącego zajęcia.

(dowód: akta kontroli str. 35-42)

2.2. Teren Szkoły i pomieszczenia sanitarnohigieniczne

Teren Szkoły był ogrodzony. Szlaki komunikacyjne wychodzące poza jej teren zabezpieczono czterema furtkami prowadzącymi na place postojowe dla samochodów, a znajdujące się otwory kanalizacyjne były zabezpieczone i nie stwarzały zagrożenia dla uczniów. W Szkole zainstalowano oświetlenie jarzeniowe. Na terenie Szkoły znajdowały się oznakowania odnośnie do planu ewakuacyjnego. Miejsca pracy oraz pomieszczenia, do których jest wzbroniony dostęp osobom postronnym (m.in. kuchnia, gabinet pielęgniarki oraz sala gimnastyczna) były oznakowane odpowiednimi tabliczkami.

Schody zabezpieczono wyżłobieniami antypoślizgowymi na krawędziach oraz taśmami odblaskowymi (ostrzegawczymi) w kolorze żółto-czarnym, a na poręczach zainstalowano zabezpieczenia uniemożliwiające zsuwanie się po nich. Pomiędzy schodami zamontowano metalowe kraty.

(dowód: akta kontroli str. 35-42; 142-173)

Zgodnie z ustaleniami przeprowadzonej przez PPIS na zlecenie NIK kontroli, stan sanitarnohigieniczny pomieszczeń, w tym kuchni i stołówki był prawidłowy. Zapewniono standardy dostępności urządzeń sanitarnych oraz bieżącej zimnej i ciepłej wody.

(dowód: akta kontroli str. 35-42; 142-173)

¹¹ Dz.U. z 2015, poz. 2156 ze zm.

Sale: lekcyjne, pracowni komputerowej oraz przeznaczone dla oddziałów przedszkolnych, w ocenie PPIS utrzymane były we właściwym stanie sanitarnym. Pomieszczenia sanitarno-higieniczne były czyste i wyposażone w środki higieny osobistej.

(dowód: akta kontroli str. 142-173)

2.3. Meble edukacyjne i sale lekcyjne

Kontrola PPIS wykazała, że wszyscy objęci badaniem uczniowie (406 osób), w tym z oddziałów szkolnych i przedszkolnych, korzystali z mebli edukacyjnych dostosowanych do ich wzrostu, prawidłowo zestawionych i oznakowanych zgodnie z Polską Normą oraz posiadających niezbędne certyfikaty.

Powierzchnie wszystkich sal lekcyjnych, przypisanych do poszczególnych klas, wynosiły 60 m². Średnia powierzchnia sal przypadająca na jednego ucznia wynosiła od 2 m² (oddziały liczące do 30 uczniów) do 2,4 m² (oddziały do 25 uczniów). W wszystkich oddziałach powierzchnia przypadająca na jednego ucznia przekraczała 2 m² ¹².

(dowód: akta kontroli str. 92; 140-141; 142-173))

2.4. Żywnienie uczniów

W Szkole funkcjonuje stołówka, z której korzystało 257 uczniów¹³. Szkoła prowadziła dożywianie uczniów w formie obiadów dwudaniowych, a posiłki przygotowywane były na miejscu w stołówce. Przeprowadzona przez PPIS kontrola stanu sanitarnego stołówki i kuchni nie wykazała nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 5-22; 135-139; 142-173)

2.5. Możliwość pozostawiania podręczników i ubrań

W Szkole zorganizowano szatnię, w której uczniowie mogli zmienić obuwie oraz zostawić odzienie wierzchnie. Szatnie dla uczniów znajdowały się na parterze Szkoły. Wieszaki dla uczniów klas I-II usytuowano w osobnych boksach. Wieszaki w szatniach dla poszczególnych klas oznaczono wywieszkami z nazwiskami uczniów.

W każdej sali lekcyjnej znajdowały się szafki¹⁴, w których uczniowie mogli zostawić podręczniki i przybory szkolne.

(dowód: akta kontroli str. 35-42)

Dokonany przez PPIS u 360 uczniów z 15 oddziałów pomiar ciężaru tornistrów/plecaków szkolnych wykazał, że w przypadku 133 uczniów ich ciężar przekraczał 10% wagi ucznia (ale mieścił się w granicy 15%), natomiast w przypadku 33 uczniów przekraczał 15% masy ich ciała. Skrajne przekroczenia stwierdzono u pięciu uczniów, w tym trzech z klasy IVa (o 20,8%; 22,2%; 22,3%), u jednego ucznia z klasy Vb (o 21,5%) oraz jednego z klasy Ib (o 21,2%).

PPIS wskazał na konieczność prowadzenia akcji informacyjnej wśród uczniów i rodziców dotyczącej zasad właściwego wyboru tornistra/plecaka szkolnego, jego prawidłowego pakowania i kontroli nad zawartością tak, aby zapobiec noszeniu przez uczniów nadmiernej ilości zbędnych rzeczy. Zwrócił również uwagę na fakt, iż nadmierna waga tornistra może powodować nasilenie bólów pleców, ma wpływ na zmniejszenie pojemności płuc, może sprzyjać kształtowaniu nieprawidłowej statyki ciała i efekcie skrzywienia kręgosłupa.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że odnośnie do „lekkich tornistrów” Szkoła podejmowała wiele działań, w tym m.in. informuje rodziców na zebraniach ogólnych o przygotowaniu ucznia do zajęć szkolnych, zorganizowała szafki w każdej klasie w celu pozostawiania książek, przyborów plastyczno-technicznych lub innych przedmiotów, a także prowadzone są rozmowy z uczniami na lekcjach wychowawczych na temat postawy ciała, czy higieny pracy.

(dowód: akta kontroli str. 135-139; 142-173)

¹² 2 m²; 2,07m²; 2,14 m²; 2,31 m² (pięć klas); 2,4 m² (dwie klasy); 2,61 m² (dwie klasy); 2,73 m²; 2,86 m²; 3 m².

¹³ Uczniowie mogli również korzystać z serwowanej herbaty, z czego korzystało około 250 uczniów.

¹⁴ W klasach z integrowanym nauczaniem znajdowały szuflady i szafy zamykane, natomiast w klasach starszych otwarte regały.

Zdaniem NIK przyjęty przez Szkołę sposób realizacji wymogów określonych w § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, poprzez pozostawianie części podręczników i przyborów szkolnych w salach lekcyjnych jest w pełni funkcjonalny jedynie w klasach I-III, w których uczniowie odbywają wszystkie lekcje w jednej sali (poza zajęciami komputerowymi i wychowaniem fizycznym). Rozwiązanie takie jest mniej efektywne w przypadku uczniów klas IV-VI, ponieważ ich zajęcia odbywają się w różnych salach. Potwierdza to przeprowadzona przez PPIS kontrola obciążenia tornistrów uczniów, która wykazała że przyjęte przez szkołę rozwiązania nie w pełni ograniczają zjawisko zbyt ciężkich tornistrów, ponieważ waga tornistrów 9,2% uczniów przekroczyła 15% masy ich ciała, a w przypadku aż 46,1% uczniów wynosiła od 10% do 15% masy ciała.

2.6. Dostęp do Internetu i gabinetu profilaktyki zdrowotnej

Szkoła posiadała pracownię komputerową, wyposażoną w 13 komputerów stacjonarnych oraz 10 laptopów, posiadających dostęp do Internetu. Poza pracownią komputerową zainstalowanych było pięć komputerów, w tym cztery w bibliotece oraz jeden w świetlicy.

W Szkole opracowano procedury postępowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy, oraz regulamin korzystania ze stanowisk komputerowych. Szkoła posiadała również dostęp do sieci WiFi, jednakże hasła znane były jedynie administratorowi sieci oraz nauczycielowi informatyki.

W Szkole na laptopach nabytych w ramach programu „Wykluczenie cyfrowe” zainstalowano program EsetSmartSecurity¹⁵. Pozostałe komputery zabezpieczono poprzez wtyczki (AdultBlokcer; ProCon Latte Content Filter; Fox WebSecurity; FoxFilter), zainstalowane przy przeglądaniu internetowych.

Szkoła nie posiadała zabezpieczenia programem „Cenzor”, z którego zrezygnowano w roku szkolnym 2009/2010, bowiem instalacja tego programu skutkowałą blokowaniem stron pożądaných, z których korzystano na lekcjach szkolnych.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wejścia przez uczniów na strony internetowe z treściami niepożądanymi.

Dyrektor wyjaśniła również, że w Szkole corocznie organizowane były zajęcia z zakresu cyberprzemocy i cyberprzestępczości, w trakcie których realizowano program z zakresu tematycznego według scenariuszy: Necio, Owce w Sieci, Sieciaki, Przygody plika i foldera, 3-2-1 Internet, Stop Cyberprzemocy, Gdzie jest Mimi. Wyjaśniła również, że Szkoła corocznie uczestniczyła w obchodach Dnia Bezpiecznego Internetu; rozpowszechniała ulotki, foldery i okolicznościowe gazetki, dotyczące ww. zagadnień. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że prelekcje organizowane były zarówno dla uczniów, jak i rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 67-91; 105-121; 122)

W Szkole zorganizowano gabinet pomocy przedlekarskiej, czynny w poniedziałki od 10³⁵ do 15⁰⁰ oraz w czwartki od 7³⁰ do 14³⁰. Kontrola PPIS wykazała, że gabinet ten spełniał warunki sanitarno-higieniczne.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że „wszelkie informacje o dolegliwościach lub ewentualnych nagłych zdarzeniach/ urazach/ rodzice są informowani telefonicznie przez nauczyciela sprawującego opiekę w danej chwili - i to on udziela im pomocy w razie potrzeby. Ponadto 2 osoby są wyznaczone i przeszkolone do udzielenia pomocy/ zgodnie przepisami kodeksu pracy/, mają zapewnione do tego środki. Podczas zawodów sportowych, imprez masowych dyrekcja zapewnia pomoc lekarską współpracując z ZZOZ Wadowice”. Ponadto Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że z początkiem roku informuje rodziców o dyżurze pielęgniarki w Szkole, o prowadzonych przez nią badaniach i innych czynnościach. Wyjaśniła także, że podczas nieobecności pielęgniarki, w chwili zdarzenia czy zgłaszanych dolegliwościach przez uczniów, nauczyciel/dyrektor zawiadamia rodzica, który decyduje o dalszej opiece, leczeniu (wizyta na SOR, przychodnia dziecięca w Wadowicach).

(dowód: akta kontroli str. 135-139; 174)

¹⁵ Abonament aktualny do 1 kwietnia 2019 r.

Stosownie do § 20 i 21 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, odpowiednie pomieszczenia Szkoły wyposażone były w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy (z ważnym terminem przydatności do użycia i instrukcją udzielania tej pomocy).

Wszyscy nauczyciele w okresie od 2007 do 2015 r. zostali przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym z udzielania pierwszej pomocy uczniom poszkodowanym w wypadkach. Wymiar czasu szkoleń wynosił od trzech do ośmiu godzin.

(dowód: akta kontroli str. 35-42; 123-124; 135-139; 140-142)

2.7. Wypadki na terenie szkoły

W okresie objętym kontrolą na terenie Szkoły miały miejsce cztery wypadki (dwa na sali gimnastycznej; jeden na korytarzu oraz jeden na boisku sportowym), w wyniku których doszło między innymi do: złamania nasady bliższej paliczka podstawowego u palca prawej ręki oraz urazu oka prawego.

Pomocy poszkodowanym udzielili nauczyciele (schłodzenie palców zimną wodą; założenie opatrunków, posmarowanie żelem). We wszystkich przypadkach sporządzono zgodnie z wymogami dokumentację powypadkową. O zaistniałych wypadkach Szkoła powiadomiła rodziców uczniów; Radę Rodziców oraz Zespół Obsługi Placówek Oświatowych w Wadowicach.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że informowanie Radę Rodziców o wypadkach uczniowskich odbywa się podczas spotkań z jej członkami, które mają miejsce 3-4 razy w roku (zgodnie z Regulaminem Rady Rodziców przy Szkole Podstawowej nr 1 w Wadowicach).

Dyrektor Szkoły wyjaśniła także, że w celu zapobieżenia wypadkom podejmowano wiele działań, w tym m.in. organizowano pogadanki dla rodziców; prowadzono na lekcjach wychowawczych rozmowy; przeprowadzono (w grudniu 2015 r.) dla rady pedagogicznej szkolenie pn. „Wypadki ucznia w szkole”.

(dowód: akta kontroli str. 125-126; 135-139; 140-142)

2.8. Kontrole w zakresie bezpieczeństwa i higieny

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono trzy kontrole wewnętrzne¹⁶ pod kątem stanu technicznego i warunków do pracy i nauki. Zostały one przeprowadzone przez dyrektora Szkoły, kierownika gospodarczego oraz specjalistę ds. BHP. Kontrole nie stwierdziły zagrożeń życia i zdrowia w salach lekcyjnych, a także usterek, w związku z czym nie sformułowano wniosków, ani zaleceń pokontrolnych. Protokół z kontroli i analizy stanu BHP obiektów należących do Szkoły przekazano do organu prowadzącego.

W roku szkolnym 2015/2016 kontrole zewnętrzne, pod kątem sanitarnym, bezpieczeństwa i higieny, przeprowadzili: PPIS; Kuratorium Oświaty O/Wadowice; Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Wadowicach. Ponadto, prowadzono przeglądy stanu technicznego i pomiary (m.in. przegląd central wentylacyjnych, stan techniczny boiska, pomiary przeciwporażeniowe; okresowa kontrola przewodów kominowych). Zalecenia wydała Spółdzielnia Pracy Kominiarzy (częstsze wietrzenie pomieszczeń) oraz technik budowlany z uprawnieniami (m.in. osiatkować przy malowaniu rysy poziome i pionowe tynku oraz wypoziomować miejscowe zaniżenia kostki brukowej). Zalecenia dotyczące kostki brukowej wykonano ze środków własnych, natomiast prace malarskie zaplanowano na rok 2016/ plan remontów na rok 2016 w SP1 Wadowice.

(dowód: akta kontroli str. 127-134; 135-139)

¹⁶ 25 sierpnia 2015 r. przed rozpoczęciem roku szkolnego – ocena: dobry stan warunków pracy i nauki; 6 października 2015 r. – odbiór kompletu słupków aluminiowych do siatkówki wraz z siatką i wieszakiem oraz 29 stycznia 2016 r. – po zakończeniu ferii zimowych.

Ustalone
nieprawidłowości

Kontrola NIK wykazała, że stosowane w Szkole oprogramowanie zabezpieczające nie zabezpieczało w pełni przed dostępem uczniów do treści niepożądanych w Internecie.

W trakcie przeprowadzonych oględzin komputerów Szkoły pod kątem zabezpieczenia uczniów przed dostępem do treści niepożądanych, pomimo zainstalowania stosownych zabezpieczeń zarówno sprzętowych jak i programowych, uzyskano dostęp do ww. stron.

W trakcie prób wejścia na strony internetowe zawierające treści niepożądane, poprzez przeglądarki internetowe (Mozilla i Google Chrome) zainstalowane na komputerach z 2008 r. (7 szt.) bez problemu można było wejść na ww. strony. W przypadku komputerów nowszych (zakupionych w 2009 r. i 2011 r. – 4 szt.) bez problemów można było wejść na ww. strony poprzez przeglądarkę Google Chrome, natomiast przeglądarka Mozilla blokowała dostęp do ww. stron. W przypadku prób wejścia na wymienione wyżej strony z laptopów, zakupionych w 2014 r. z obu przeglądarek tylko niektóre strony były blokowane.
(dowód: akta kontroli str. 67-91; 105-122)

Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że zagadnienia filtrowania treści niepożądanych dla nieletnich jest skomplikowane, bowiem twórcy witryn internetowych nie mają obowiązku ich kategoryzowania. Wyjaśniła, że Szkoła opiera się na bazie słów kluczowych, sprawdzaniu kategorii wiekowej (jeżeli jest dostępna) oraz tworzonej na bazie doświadczenia liście stron blokowanych, niemniej – jak wyjaśniła – nie istnieje obecnie mechanizm o 100% skuteczności w wykrywaniu treści niepożądanych, jednocześnie nie blokujący innych treści. Wyjaśniła również, że Szkoła dba o zabezpieczanie dostępu do treści niepożądanych, a nauczyciel prowadzący zajęcia w pracowni komputerowej cały czas monitoruje przebieg pracy uczniów, opiekun pracowni komputerowej przegląda historię przeglądarek i z praktyki wynika, że rozwiązania są skuteczne.

(dowód: akta kontroli str. 67-70; 105-106)

W trakcie czynności kontrolnych zastępca dyrektora Szkoły dopisała do „czarnej listy” stron niepożądanych” stronę wykorzystaną w oględzinach NIK. Ponowne oględziny wykazały skuteczność tych działań.

(dowód akta kontroli str. 105-121)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁷, wnosi o:

- 1) zorganizowanie uczniom zajęć dydaktyczno-wychowawczych w sposób uwzględniający zasady higieny pracy umysłowej w możliwie jak najpełniejszym zakresie;
- 2) stałe monitorowanie skuteczności stosowanych zabezpieczeń informatycznych przed dostępem w Internecie do treści stanowiących zagrożenie dla prawidłowego rozwoju uczniów oraz aktualizowanie oprogramowania zabezpieczającego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

¹⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 28 czerwca 2016 r.

Kontroler

Barbara Madejska
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopec
Wicedyrektor